

TARPREGIONINIO EUROPOS SĄJUNGOS IR LOTYNŲ AMERIKOS BENDRADARBIAVIMO DINAMIKA

Mindaugas Norkevičius

Vytauto Didžiojo universitetas

Anotacija

Straipsnyje analizuojamas tarpregioninis Lotynų Amerikos ir Europos Sąjungos (ES) bendradarbiavimas, siekiant atskleisti regioninės integracijos procesus tarptautiniu mastu. Aptariamos pagrindinės ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninio bendradarbiavimo priežastys, apimančios vyraujančią socialinę nelygybę ir skurdą, demokratijos deficitą, augantį Lotynų Amerikos ekonominį potencialą ir atsiveriančias naujas rinkas. ES skatinama ekonominė, socialinė ir institucinė integracija prisideda prie regionalizacijos procesų, kurie vyksta Lotynų Amerikoje. Tarpregioninis bendradarbiavimas paprastai vyksta per tarptautines organizacijas – *Rio* grupę, MERCOSUR, UNASUR, CAN. Straipsnyje nagrinėjami pagrindiniai tarpregioninio bendradarbiavimo tikslai, regioninio bendradarbiavimo sritys ir santykiai tarp ES bei Lotynų Amerikos regioniniame, subregioniniame ir dvišaliame lygmenyje, kurie tarpusavyje persipynę veiklos sričių apibrėžtumu.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: regionalizmas, tarpregioninis bendradarbiavimas, subregionalizmas, Lotynų Amerikos regionas, Europos Sąjungos vystymo politika, tarptautinės organizacijos.

Abstract

This article analyses inter-regional collaboration between Latin America and European Union (EU) in order to find out the processes of regional integration to international extent. Basic reasons of inter-regional collaboration between EU and Latin America which are related with social inequality and destitution, shortfall of democracy and growth of Latin America's economical potential as well as appearance of various new markets are excluded in this text. EU encourages economical, social and institutional integration which is associated with regionalization processes in the area of Latin America. Inter-regional collaboration happens through international organizations such as Rio group, MERCOSUR, UNASUR, CAN. This article deals with general aims of inter-regional collaboration, various branches of it and relations between EU and Latin America in regional, sub-regional and bilateral level which are intermingled among themselves.

KEYWORDS: regionalism, interregional cooperation, Latin America, European union's development policy, international organizations.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/tbb.v67i2.845>

Įvadas

Tarpregioniniai santykiai tarp ES ir Lotynų Amerikos užmegzti dar šeštajame XX amžiaus dešimtmetyje, tai gali būti laikoma tarpregioninio bendradarbiavimo pradžia. Lotynų Amerikos ir Europos žemynus saisto įvairūs politiniai, istoriniai, kultūriniai ir religiniai ryšiai (Keen, Haynes, 2009, p. 7). Tarpregioninis bendradarbiavimas suintensyvėja XX amžiaus devintajame dešimtmetyje. Iki tol

ES domėjimasis Lotynų Amerikos regionu labiau apsiribojo dvišaliais santykiais su pavienėmis šio regiono valstybėmis.

XXI amžiuje ES ir Lotynų Amerikos santykiai užsienio politikos srityje labai glaudūs. Pagrindiniai ES vykdomi užsienio politikos tikslai Lotynų Amerikoje yra regioninės integracijos, prekybinių ir ekonominių santykių skatinimas, socialinės gerovės idėjų skaida regione, politinio bendradarbiavimo ryšių stiprinimas. Portugalijai ir Ispanijai tapus ES narėmis, santykiai su Lotynų Amerika dar labiau suintensyvėjo. Šias ES valstybes ir Lotynų Amerikos regioną glaudžiai sieja istoriniai, kultūriniai, religiniai ir politiniai veiksniai. ES subregioniniame lygmenyje bendradarbiauja su MERCOSUR valstybėmis (isp. *Mercado Común del Sur*), Centrinės Amerikos organizacijos šalimis (isp. *Unión de Naciones Suramericanas* – UNASUR), Andų bendrija (isp. *Comunidad Andina* – CAN). Regioniniame lygmenyje santykiai plėtojami su Rio grupės valstybėmis. Aktyviausias tarpregioninis Lotynų Amerikos ir ES bendradarbiavimas XXI amžiuje pastebimas su pavienėmis valstybėmis – Meksika, Čile ir Brazilija. Tarpregioniniame lygmenyje ES yra antroji Lotynų Amerikos regiono prekybos ryšių partnerė, ją lenkia tik JAV. ES yra didžiausia investuotoja Lotynų Amerikos regione. ES intensyviai skatina regioninės integracijos procesus, remdama ekonominio bendradarbiavimo ir plėtos santykius prekybos srityje, demokratizacijos procesus Lotynų Amerikoje.

Tyrimo problema susijusi su augančiu Lotynų Amerikos regiono vaidmeniu pasaulio politinėje ir ekonominėje erdvėje, tai verčia ES aktyviau puoselėti tarpregioninius santykius. Lotynų Amerika laikoma svarbiu ekonominiu ir politiniu partneriu.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninio bendradarbiavimo dinamiką.

Tyrimo tikslui pasiekti išsikelti uždaviniai:

- nustatyti pagrindines ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninio bendradarbiavimo priežastis;
- išanalizuoti ES institucijų vaidmenį kuriant užsienio politiką Lotynų Amerikoje;
- išnagrinėti ES vykdomą bendradarbiavimą su regioninėmis grupėmis ir pavienėmis Lotynų Amerikos valstybėmis;
- įvertinti Europos Sąjungos Lotynų Amerikos regione vykdomą plėtos politiką.

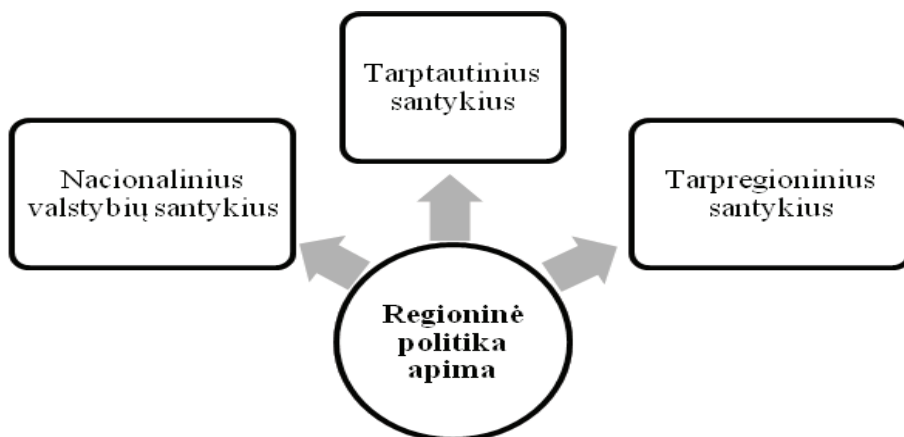
Straipsnyje taikoma keletas mokslinių tyrimo metodų: taikant kokybinę turinio analizę analizuoti ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninį bendradarbiavimą apibūrinantys dokumentai; taikant aprašomąją interpretacinę problemos analizę siekiama pateikti informaciją apie ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninį bendradarbiavimą teoriniame lygmenyje.

Siekiant atlikti ES ir Lotynų Amerikos bendradarbiavimo analizę straipsnyje remiamasi K. Arts, A. Dickson „EU development cooperation: from model to symbol“ (2004), A. Gordillo „The future of Latin America: can the EU help?“ (2003), J. A. Sanahuja „América Latina: las visiones y políticas de Europa“ (2006) darbais, kuriuose aptariami teoriniai ir tiriamieji ES bei Lotynų Amerikos tarpregioninio bendradarbiavimo pavyzdžiai. ES institucijų ir Lotynų Amerikos tarptautinių organizacijų interneto svetainių duomenys padėjo įvertinti bendradarbiavimo mastą, ES institucijų vaidmenį vykdant plėtros politiką Lotynų Amerikos regione.

Pirmoje straipsnio dalyje teoriškai apibrėžiamos regioninės politikos ir tarpregioninių santykių tendencijos bei funkcijos. Antroje dalyje identifikuojama ES vykdoma politika Lotynų Amerikos regione, aptariamos tarpregioninio bendradarbiavimo kryptys ir strategijos, įvertinamas ES institucijų vaidmuo. Trečioje dalyje analizuojamas ES ir Lotynų Amerikos bendradarbiavimas, analizė atliekama aptariant ES santykius su tam tikromis regioninėmis, subregioninėmis organizacijomis ir pavienėmis Lotynų Amerikos valstybėmis.

1. Regioninės politikos ir tarpregioninių santykių tendencijos

Vykdoma regioninė politika ir tarpregioniniai santykiai prisideda prie regionalizacijos procesų, todėl svarbu tinkamai apibrėžti jų sampratą ir tendencijas. Esminius regioninės politikos bruožus galima analizuoti aptariant regioninę politiką tarptautiniame lygmenyje. Tarptautinių santykių kontekste regioninės politikos ir regiono sampratos yra panašios. Šiuolaikiniame pasaulyje regioninė politika prisideda prie regioninės integracijos procesų nacionalinių valstybių, tarpvalstybinių santykių skatinimo ir tarpregioninių santykių plėtojimo vaidmens (žr. 1 pav.).

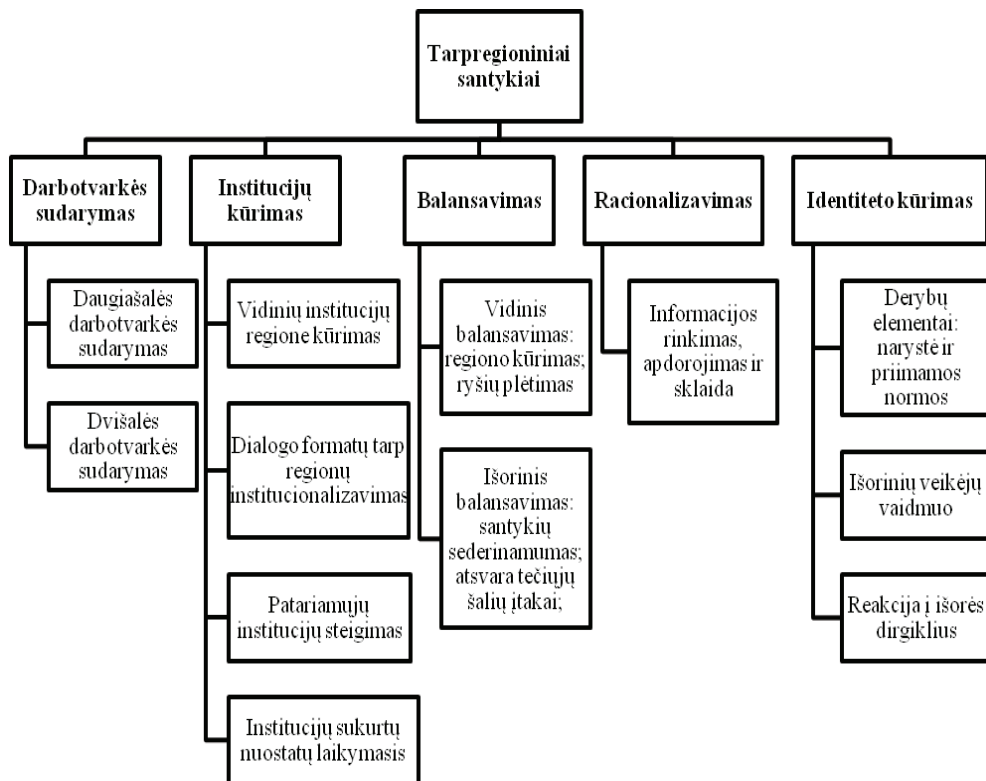

1 pav. Regioninės politikos vaidmuo
Pastaba: sudaryta autoriaus.

Regioninės politikos teoretikas B. Goodal tai apibūdina kaip nacionalinių vyriausybių politiką, kuri veikia pagrindinių ekonominių išteklių paskirstymą bendroje valstybių erdvėje ar už jos ribų. Regioninės politikos objektas yra regionas (Goodal, 1987, p. 235). Tokios politikos samprata neatsiejama nuo ekonominių veiksnių. Tai apibūdina M. Skinnerio pateiktas apibrėžimas, kuriame autorius atskleidžia nacionalinių vyriausybių siekį likviduoti tarp regionų esančius ekonominius ir socialinius skirtumus, pritraukiant investicijas į menkiau išsivysčiusias teritorijas (Skinner, 1999, p. 197). Regioninė politika skatina spręsti netolygaus ekonominio išsivystymo problemas valstybės regionuose ar subnacionaliniuose teritoriniuose vienetuose.

Tarpreregioninių santykių tendencijos išryškėjo XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje. Teoretikai skirtingai apibrėžia tarpreregioninius santykius. Remiantis B. Hettne nuomone, procesas įvardijamas kaip būdas pertvarkyti esamą pasaulį (Hwee, Vidal, 2008, p. 45). J. Gilson tarpreregioniniams santykiams apibrėžti vartoja *konstruktivizmo* teorinę paradigmą, procesus suvokiant kaip vykstančias socialines sąveikas, paremtas regioniniais veiksniais (Gilson, 2005, p. 309). Pasak R. Roloff, tarpreregioniniai santykiai vysto politinius, ekonominius ir socialinius procesus tarptautinėje arenoje (Hanggi, Roloff, Ruland, 2006, p. 18). Vis dėlto lieka neaiškios tarpreregioninių santykių klasifikacijos ir pagrindinės funkcijos. Galima daryti prielaidą, kad tarpreregioniniai santykiai suvokiami įvairiapusiškai, apima pasaulio tvarkos pakeitimo ir integracinių procesų sklaidą regionuose (plačiau apie tarpreregioninių santykių funkcijas žr. 2 pav.).

Regionalizmas sudaro tarpreregioninių santykių analizės pagrindą. Procesui būdingas daugiafunkcis kompleksiskumas, apimantis politiką, ekonomiką, saugumą ir kultūrą. Siekiant sistemingai išanalizuoti tarpreregioninius santykius, reikia tinkamai apsibrėžti vykstančiam procesui įtakos turinčius subjektus. Tarpreregioninius santykius galima nagrinėti skirtingais lygmenimis – regioniniu, subregioniniu ir dvišalių santykių kontekste.

2 pav. Tarpregioninių santykių funkcijos

Pastaba: sudaryta straipsnio autoriaus, remiantis M. Doidge (2007, p. 18).

2. Europos Sąjungos politika Lotynų Amerikoje

1999 m. prasidėjo aukščiausio lygio susitikimai, organizuojami ES ir Lotynų Amerikos regiono. Pagrindinės problemos, lėmusios tarpregioninį bendradarbiavimą, – demokratijos plėtra, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, regioninės politikos puoselėjimas, aplinkos apsaugos problemos (Arts, Dickson, 2004, p. 74). Lotynų Amerika ir ES sudarė nemažai susitarimų, kuriuose dominuoja ekonominio bendradarbiavimo perspektyvos, politinio dialogo skatinimas, tarpregioninių prekybos santykių plėtra.

ES intensyviausiai bendradarbiauja su dviem Lotynų Amerikos subregionais – Pietų ir Centrine Amerika. Dauguma Lotynų Amerikos regiono valstybių – buvusios kolonijinės santvarkos šalys, pradėjusios kurti subregionines organizacijas. Tarpregioninį bendradarbiavimą galima skirti į tarpregioninius santykius ir politinį bendradarbiavimą subregioniniu lygiu. Pagrindiniai ES ir Lotynų Amerikos tarpregioninių santykių tikslai, kuriuos siekiama įgyvendinti visuose santykių lygmenyse, yra politinių ryšių stiprinimas, prekybos santykių plėtojimas, socialinės gerovės ir demokratijos rėmimas Lotynų Amerikos šalyse bei regioninės integracijos sklaida.

Sudaryti ES ir Centrinės Amerikos bendradarbiavimo ir politinio dialogo plėtojimo susitarimai leidžia 2003 m. laikyti tarpregioninio bendradarbiavimo atsinaujinimo laikotarpiu. Tais pačiais metais pasirašytas tarpregioninio bendradarbiavimo susitarimas tarp ES ir Andų bendrijos valstybių (sutartis kol kas neįsigaliojusi). Svarbiausios tarpregioninio bendradarbiavimo veiklos sritys apibrėžiamos ES ir Lotynų Amerikos atstovų susitikimuose: ES valstybių ir Lotynų Amerikos bei Karibų jūros (LAKR) šalių vyriausybės vadovų aukščiausio lygio susitikime, Rio grupės ir ES valstybių ministrų susitikimuose, Europos Sąjungos Trejeto ir Centrinės Amerikos šalių ministrų konferencijoje (San Chosė dialogas) (Gordillo, 2003, p. 141).

Vieni svarbiausių – ES valstybių ir Lotynų Amerikos bei Karibų jūros (LAKR) šalių vyriausybės vadovų aukščiausio lygio susitikimai, vykstantys kas dveji metai (ES ryšių su Lotynų Amerika strategija, 2010). Susitikimų tikslas – stiprinti tarpregioninius politinius, ekonominius ir kultūrinius ryšius. Kiti svarbūs susitikimai vyksta tarp Rio grupės (apima visas Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono šalis) ir ES valstybių ministrų. Ši grupė siekia plėtoti ES ir Lotynų Amerikos regiono šalių bendradarbiavimą, užtikrinti demokratijos skaidą, socialinės politikos, kuri ypač svarbi siekiant spręsti skurdo ir socialinės atskirties problemas, įgyvendinimą (Sanahuja, 2006, p. 2). Puoselėti tolygius tarpregioninius santykius, kurie apima prekybos ryšius ir politinį dialogą.

Aktyviai bendradarbiaujama su šalimis, kurios Lotynų Amerikos regione turėjo kolonijų, tai Ispanija, Portugalija, Prancūzija. Naujosios ES šalys, ypač Lenkija ir Čekija, palaiko artimus prekybos ryšius su Lotynų Amerikos regionu, šalių verslininkai regione valdo stambias pramonės srities įmones. Tarpregioninį bendradarbiavimą skatina ES finansinė parama Lotynų Amerikai: infrastruktūrai, energetikai, kovai su skurdu ir socialine atskirtimi bei aplinkosaugos problemoms spręsti.

2.1. Tarpregioninio bendradarbiavimo kryptys ir strategijos

Galima skirti pagrindines tarpregioninio bendradarbiavimo sritis, kurios suformuluotos bendradarbiavimo strategijoje. 2007–2013 metais regionai bendradar-

biavo, remdamiesi regionine ES ir Lotynų Amerikos bendradarbiavimo strategija, kurios finansinės paramos sritis – skurdo mažinimas ir pastangos spręsti regione kylančias problemas, vykdamas įvairias programas. Naujoje strategijoje pagrindinės bendradarbiavimo veiklos sritys išlieka nepakitusios. Siekiant geriau įvertinti tarpregioninio bendradarbiavimo prioritetus, reikia skirti vykdomas ir vystomas programas, kurios skirtos įgyvendinti ekonominę ir politinę bendradarbiavimą bei užtikrinti socialinę gerovę.

Sukurta keletas viešojo administravimo ir socialinių reikmių programų, tokių kaip *URB-AL*, kuri skirta plėtoti decentralizuotą bendradarbiavimą tarp vietos valdžios institucijų. *Eurosocial* programa skirta plėtoti socialinės sanglaudos politiką ir mažinti skurdą Lotynų Amerikos regione. *EuroCLIMA* programa skirta įgyvendinti aplinkos apsaugos idėjas ir spręsti su tuo susijusias problemas. Siekiant skatinti tarpregioninę ekonominę bendradarbiavimą sukurta *AL-Invest* programa, kuri orientuota į tarpregioninę įmonių bendradarbiavimą. *ATLAS* programa skirta prekybos rūmų bendradarbiavimui, *@LIS* programos funkcija – skatinti informacinių technologijų taikymą. *ALURE* programa skirta plėtoti bendradarbiavimą energetikos sektoriuje tarpregioniniame lygmenyje (European Commission Development and cooperation – EuropeAid, 2011).

ES ir Lotynų Amerikos regionai švietimo žmogiškųjų išteklių srityje bendradarbiauja vykdydami *ALFA* universitetų bendradarbiavimo programą. *ALBAN* programa skirta sudaryti aukštosios pakopos studijų stipendijų skyrimo ir mokslinių tyrimų atlikimo galimybes. *Erasmus Mundus* programa orientuota į platesnį studentų mainų mastą regionų valstybėse. ES vystomosios bendradarbiavimo pagalbos teikimo Lotynų Amerikai pagrindiniai tikslai – įveikti socialinę nelygybę ir skurdą, stiprinti teisinę ir demokratinę valstybę, plėtoti ekonominius santykius (Seidemann, 2005, p. 35). Tokio pobūdžio politika veikia tarpregioninių ir dvišalių susitarimų dėka ir apima kultūros, politikos bei prekybos sritis.

Lotynų Amerika dalyvauja vykdamas ir kitas ES politikos programas, kurios susijusios su mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų, migracijos ir prieglobsčio politika, partneryste su NVO sektoriumi, žmogaus teisių įgyvendinimu, pilietinės visuomenės skatinimu. ES ir Lotynų Amerikos regioninis bendradarbiavimas remiasi įvairaus pobūdžio programomis, kurios skatina abipusį bendradarbiavimą. Didėjantis bendradarbiavimo su Lotynų Amerika ekonomikoje ir politikoje poreikis skatina investicinių bendradarbiavimo projektų plėtrą.

2.2. ES institucijų veikla Lotynų Amerikos regione: ES Parlamento vaidmuo

ES institucijos vykdo aktyvų politinį dialogą su Lotynų Amerikos regionų partneriais. Regioninių santykių plėtra labiausiai pastebima po 2004 metais vykusių

Europos Parlamento (EP) rinkimų. EP, atsižvelgdamas į susitarimus su Lotynų Amerikos regionu, subūrė delegacijas tarpregioniniams ryšiams su MERCOSUR valstybėmis, Centrinės Amerikos šalių organizacija, Andų bendrija, Meksika ir Čile stiprinti.

EP vaidmuo svarbus palaikant glaudžius ryšius su Lotynų Amerikos Parlamentu (*Parlatino*), MERCOSUR jungtiniu parlamentiniu komitetu (CPM), Centrinės Amerikos Parlamentu (*Parlacen*), Andų bendrijos Parlamentu (*Parlandino*), Meksikos ir Čilės valstybių kongresais (The European Parliament, 2013). Lotynų Amerikos parlamentinės institucijos kartu su EP organizuoja konferencijas, kurios padeda užmegzti tarpregioninio bendradarbiavimo dialogą. Reikšmingu EP žingsniu galima laikyti 2006 metų rezoliucijoje iškeltą tikslą – sukurti bendrą ES ir Lotynų Amerikos bei Karibų jūros regiono šalių strategiją (Sanahuja, 2006, p. 10). EP pabrėžia žmogaus teisių užtikrinimą, demokratijos principų taikymą, teisinės valstybės kūrimą Lotynų Amerikos regione, nusako pagrindinius bendradarbiavimo tikslus, išskiriant politikos, ekonomikos (prekybos) ir socialinės apsaugos sritis.

Kalbant apie bendradarbiavimą politikos srityje galima paminėti ES ir Lotynų Amerikos transatlantinės asamblėjos (EUROLAT) sukūrimą. Jos tikslas – politinio (parlamentinio) dialogo puoselėjimas plėtojant tarpregioninę politiką, bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityse, siekis įsteigti regioninių konfliktų prevencijos centrą. Todėl siekiama pasirašyti ES ir Lotynų Amerikos taikos ir saugumo chartiją, kurioje būtų apibrėžti pagrindiniai aspektai, svarbūs puoselėjant tarpregioninius santykius saugumo srityje (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2010).

Kitas EP siekis – sukurti ES ir Lotynų Amerikos laisvosios prekybos zoną, vykdyti susitarimus su partneriais – MERCOSUR valstybių, Andų bendrijos bei Centrinės Amerikos šalių. Regioninio solidarumo fondo įkūrimas, kurio pagrindinis tikslas būtų skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, rodo EP rūpinimąsi problemomis, kurios susijusios su socialine gerove Lotynų Amerikos regione. ES vystomojo bendradarbiavimo pagalbos teikimas paremtas kova su socialine nelygybe ir skurdu, teisinės bei demokratinės valstybės stiprinimu, ekonominių santykių plėtra (Seidelmann, 2005, p. 35).

2.3. EUROLAT tikslai ir funkcijos

ES ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinė asamblėja EUROLAT įkurta 2006 metais. Asamblėja įsteigta parlamentinės institucijos pagrindu ir apima strateginę ES ir Lotynų Amerikos regionų partnerystę (The European Parliament, 2013). ES ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinės asamblėjos tikslas – pateikti ir priimti rekomendacijas, rezoliucijas institucijoms bei organizacijoms, atsakingoms

už tarpregioninę ES ir Lotynų Amerikos plėtrą. Jungtinę daugiašalę parlamentinę asamblėją sudaro 150 narių: 75 atstovauja EP, 75 – Lotynų Amerikos šalims. Asamblėjoje dalyvauja Lotynų Amerikos Parlamento, Andų bendrijos Parlamento, Centrinės Amerikos organizacijos Parlamento ir MERCOSUR Parlamento atstovai (Euro-Latin American Parliamentary Assembly rezoliucija, 2011). Atstovaujama ir Meksikos bei Čilės kongresams, nes sudaryti ES ir Meksiko, ES ir Čilės jungtiniai parlamentiniai komitetai. EUROLAT nariai skiriami vadovaujantis kiekvieno parlamento vidaus taisyklėmis, siekiant atskleisti politinių frakcijų įvairovę ir apimti šalis, kurioms atstovauja kiekviename šių parlamentų ar kongresų.

Parlamentinės asamblėjos struktūrą sudaro du pirmininkai: vienas atstovauja Lotynų Amerikos regionui, kitas – ES. Asamblėjos institucinę struktūrą sudaro: vykdomasis biuras, nuolatiniai komitetai, darbo grupės, sekretoriatas. Vykdomąjį komitetą sudaro pirmininkai iš kiekvieno regiono, turintys po 7 pavaduotojus. Komitetas koordinuoja parlamentinės asamblėjos darbą, palaiko ryšius su ES ir LAKR aukščiausio lygio vadovais, Rio grupe, vykstant San Chosė konferencijoms. Pagrindines funkcijas atskleidžia asamblėją sudarantys komitetai, kurie atsakingi už: 1) politikos, saugumo ir žmogaus teisių sritis; 2) prekybą ir ekonominį bendradarbiavimą; 3) švietimo, kultūros, socialinę ir aplinkos apsaugą (Stravridis, Ajenjo, 2010). Komitetuose priimami rekomendacijų ir rezoliucijų projektai, kurie svarstomi parlamentinėje asamblėjoje.

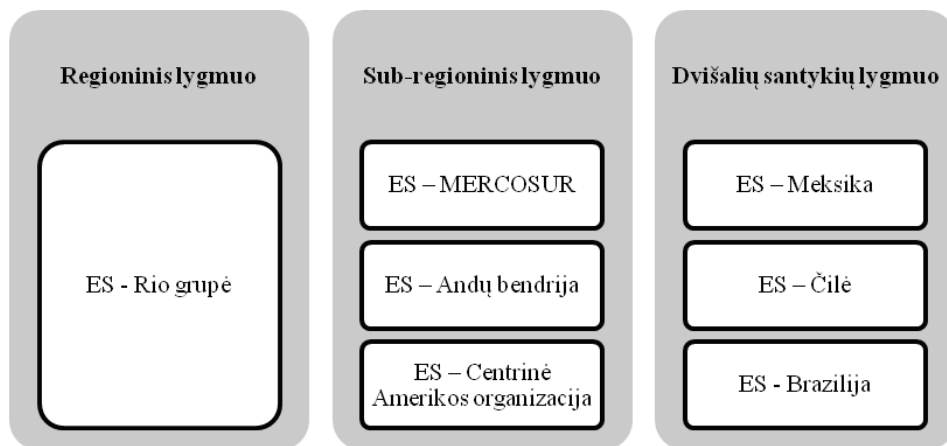
EUROLAT išleistos rezoliucijos apima įvairius aspektus: 2009 metais išleistos rezoliucijos aptarė finansų krizės, prekybos ir klimato kaitos priežastis. 2008 metais didžiausias dėmesys skirtas energetikos politikos analizei, skurdo ir socialinės atskirties problemoms. Pagrindinis ES ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinės asamblėjos dėmesys 2011 metų gegužės mėnesį išleistoje rezoliucijoje krypta į tarpregioninių santykių aptarimą saugumo ir gynybos srityje. Asamblėja skatina bendradarbiauti gynybos politikos sektoriuje (skatina taikos palaikymą, tarptautinio saugumo priemonių plėtrą, bendradarbiavimą sprendžiant karinius ir gynybos klausimus, veiksmų koordinavimą ginklų eskorto srityje) (Euro-Latin American Parliamentary Assembly rezoliucija, 2011). Vienas pagrindinių strateginės partnerystės tikslų rezoliucijoje – siekis uždrausti branduolinio ginklo platinimą.

3. ES santykiai su regionų grupėmis ir pavienėmis Lotynų Amerikos valstybėmis

ES ir Lotynų Amerikos santykiai puoselėjami trijuose skirtinguose lygmenyse (plačiau žr. 3 pav.). Regioninis lygmuo apima bendradarbiavimą su Rio grupės šalimis. ES subregioniniame lygmenyje bendradarbiauja su MERCOSUR valstybėmis, Centrinės Amerikos organizacija, Andų bendrija. Dvišalių santykių lygmuo

labiausiai regimas santykiuose su Meksika, Brazilija ir Čile. ES ir Lotynų Amerikos susitarimai apima ekonominį, technologinį ir mokslinį bendradarbiavimą, demokratijos deficito mažinimą, žmogaus teisių sklaidą. Tokios prioritetinės sritys bendradarbiaujant su subregioninėmis grupėmis Lotynų Amerikoje išryškėjo pasirašius deklaraciją dėl politinio dialogo su Andų bendrija 1983 m., po vienerių metų – ir su Centrinės Amerikos šalių organizacija (Borzal, Risse, 2009, p. 10–11).

Ekonominis bendradarbiavimas ir politinio dialogo puoselėjimas tarpregioniniuose santykiuose ne visada išreiškė aiškų siekį skatinti regioninę integraciją. Tarpregioninio Lotynų Amerikos ir ES bendradarbiavimo susitarimuose, kuriuos ES pradėjo pasirašinėti nuo 1990 m., numatyta tiesioginė parama kurti regionines institucijas. Taip ES prisideda prie institucinės integracijos plėtros ir sklaidos Lotynų Amerikoje.

3 pav. Tarpregioniniai Europos Sąjungos ir Lotynų Amerikos bendradarbiavimo lygmenys
Pastaba: sudaryta autoriaus.

3.1. ES ir Rio grupės santykiai

Pagrindinės tarpregioninio bendradarbiavimo tendencijos regioniniame lygmenyje pastebimos su Rio grupe. Ši grupė apima beveik visą Lotynų Amerikos regioną. 1990 m. priimta deklaracija rodo ES ir Rio grupės santykių pradžią (Seidelmann, 2005, p. 35–37). Regioninės grupės yra patariamojo pobūdžio organizacija, kurios tikslas – konsultacijų ekonomiais, politiniais ir socialiniais klausimais rengimas. Kitas organizacijos bruožas – integracijos procesų skatinimas, paremtas bendradarbiavimo sklaida. Rio grupės veikla tarpregioninių santykių

kontekste paprastai apima švelnios galios (angl. *soft power*) politikos sritis: aplinkosauga, demokratijos idėjų sklaida, žmogaus teisių užtikrinimas, kultūros ir socialinė politika.

Bendradarbiavimo atgimimu galima laikyti 2008 m. Limoje vykusį aukščiausio lygio ES ir Rio grupės valstybių atstovų susitikimą, kur apibrėžtos pagrindinės tarpregioninio bendradarbiavimo sritys, pažymėtas siekis užtikrinti daugiašalį ES ir Lotynų Amerikos regiono bendradarbiavimą (The European Council, 2013). Pagrindinės sritys apima socialinės politikos plėtrą regione, siekiant sumažinti socialinės nelygybės ir atskirties problemas. Kita sritis – ekonominis regiono vystymasis sprendžiant aplinkos apsaugos problemas. Galiausiai tarpregioninis bendradarbiavimas apima siekį stiprinti regioninės integracijos procesus Lotynų Amerikoje.

3.2. ES ir MERCOSUR valstybių bendradarbiavimas

ES ir MERCOSUR valstybių santykiai įteisinti 1995 m. bendruoju sutarimu, kuris lėmė tolesnį tarpregioninį bendradarbiavimą politikos ir prekybos srityse. ES, pasirašiusi paramos sutartis su MERCOSUR valstybėmis, žengė žingsnį, lėmusį tolesnius tarpregioninio ekonominio bendradarbiavimo ir politinio dialogo skatinimo etapus.

2002 m. Madrido aukščiausiojo lygio susitikime ES ir MERCOSUR valstybių atstovai atnaujino derybas ekonomikos srityje. Šalys sutarė dėl darbotvarkės ir derybų procedūrų, numatė bendradarbiavimo planą būsimo susitarimo pagrindu. Nepalanki tarptautinė situacija – 2001–2002 m. krizė Argentinoje neigiamai paveikė derybas. 2003 m. lapkričio 12 d. ES ir MERCOSUR ministrų susitikime nuspręsta 2004 m. spalio mėnesį Lisabonoje užbaigti derybas dėl asociacijos ir laisvosios prekybos susitarimo, tačiau to padaryti nepavyko.

Susitikimo nesėkmė parodė, kad pagrindinė sutarimo kliūtis – žemės ūkis. Nors Gvadalacharos, Vienos ir Limos aukščiausio lygio susitikimai nuteikė optimistiškai, derybos vis dar nesibaigia (Developments in the EU-Mercosur Association Agreement, 2004). Derybų atnaujinimo sąlygos ir darbotvarkė priklauso nuo Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) derybų ir prekybos liberalizavimo pažangos (The European Parliament, 2013).

ES ir MERCOSUR santykiai daugiausia remiasi ekonominio bendradarbiavimo puoselėjimu. Tokias tendencijas galima formuluoti siejant tai su tuo, kad ES yra pagrindinė investuotoja ekonomikos ir finansų srityse, o MERCOSUR – viena didžiausių ekonominių sąjungų pasaulyje. MERCOSUR galima laikyti Lotynų Amerikos ekonominio potencialo pavyzdžiu.

3.3. Bendradarbiavimas su Centrinės Amerikos valstybių organizacija

ES paramą Centrinės Amerikos regiono valstybėms skiria nuo 1984 m. Tais pačiais metais ES ir Centrinės Amerikos atstovai susitiko San Chosė (Kosta Rika) ieškoti būdų, kaip susilpninti regioną ištikusią krizę (Mold, 2007, p. 155). ES kartu su Centrinės Amerikos valstybėmis 1993 m. pasirašė bendradarbiavimo sutartį, kuri sutvirtino tarpregioninius ryšius. 2002 m. Madride vykusioje ministrų konferencijoje nuspręsta parengti naują tarpregioninio bendradarbiavimo programą, kuri pakeistų vykdytą 1993 m.

Naujasis bendradarbiavimo etapas – 2003 m. spalio mėnuo, kai ES ir Centrinės Amerikos valstybės sutarė dėl bendradarbiavimo ir politinio dialogo puoselėjant tarpregioninius santykius. Susitarimas pasirašytas 2003 m. gruodžio mėnesį Romoje vykusio aukščiausio lygio vadovų susitikimo metu (EU-Central America Agreement, 2003). Galima skirti pagrindines gaires, kuriomis remiasi ES, teikdama paramą Centrinės Amerikos valstybėms: ekonominis bendradarbiavimas ir socialinis vystymasis, politinio stabilumo (demokratijos) užtikrinimas, žmogaus teisių skaida regione, kova su terorizmu ir imigracijos kontrolės didinimas.

2010 m. atnaujintas ir parengtas susitarimas tarp ES ir Centrinės Amerikos valstybių. 2009 m. to padaryti nepavyko dėl Hondūre įvykusio perversmo ir prasiidėjusios konstitucinės krizės. Prekybos sektoriaus liberalizavimas ES ir Centrinės Amerikos atžvilgiu lemia didėjančią subregiono įtaką analizuojant tarpregioninius santykius Lotynų Amerikoje. Taip ES prisideda prie ekonominės integracijos plėtos Lotynų Amerikos regione.

Tokia vykdoma tarpregioninė politika atskleidžia prekybos ir ekonomikos liberalizavimą tarp ES ir Centrinės Amerikos. Šios subregioninės grupės vaidmuo tarptautinėje arenoje didėja, pasaulyje matomas vis didesnis bendradarbiavimo su Centrinės Amerikos valstybėmis poreikis.

3.4. ES ir Andų bendrijos santykiai

ES ir Andų bendrijos santykiai plėtojami nuo 1969 m., kai Lotynų Amerikoje susibūrė ši subregioninė grupė. 1983 m. ES su Andų bendrijos šalimis parengė tarpregioninio bendradarbiavimo susitarimą, kurį atnaujino 1993 m. (Europos Tarybos informacija, 2013). Pagrindiniai susitarimo aspektai: bendradarbiavimas prekybos srityje, politinio dialogo puoselėjimas. Andų bendrija siekė parengti įvairių bendradarbiavimo sričių susitarimą, kuris apimtų ekonomines ir politines sritis. 2003 m. pasirašytas susitarimas, atnaujinęs regioninį bendradarbiavimą tarp Andų bendrijos valstybių ir ES. Naujasis susitarimas turėjo praplėsti laisvosios prekybos regioniniame lygmenyje nuostatas, kurios būtų pagrįstos regioninės integracijos

procesu pasiekta pažanga ir Pasaulio prekybos organizacijos Dohos derybų roundo rezultatais (Smith, 2006, p. 220). Susitarime taip pat numatyta kova su terorizmu ir nelegalia imigracija.

Esminiu bendradarbiavimo laikotarpiu galima laikyti 2006 m., kai Europos Komisija pateikė siūlymų Europos Tarybai pradėti ES ir Andų bendrijos derybas dėl bendradarbiavimo sutarčių pasirašymo. Tačiau Andų bendrija šiuo klausimu nebuvo vieninga. Vienoje pusėje buvo Bolivija ir Ekvadoras, kurios nurodė, kad derėtų atsisakyti kai kurių susitarimo punktų, konkrečiai – prekybos liberalizacijos kriterijų, kurie apima investicijų, viešųjų pirkimų, paslaugų ir intelektinės nuosavybės sritis. Kitoje pusėje buvo Peru ir Kolumbija – ekonominiu požiūriu pažangesnės valstybės Lotynų Amerikoje, siekusios glaudesnio ekonominio bendradarbiavimo tarpregioniniame lygmenyje.

Daugiašalio politinio dialogo ir susitarimų tarp ES ir Andų bendrijos parengti nepavyko, tačiau 2009 m. pradėta skatinti prekybos su Peru, Kolumbija ir Ekvadoru politika. Deja, stringantys susitarimai su Andų bendrija ir skirtingi Lotynų Amerikos valstybių interesai neleidžia aktyviai puoselėti ekonominio bendradarbiavimo bendrame subregioniniame lygmenyje.

3.5. ES bendradarbiavimas su Čile, Meksika ir Brazilija

ES puoselėja santykius ir su Lotynų Amerikos valstybėmis Meksika, Čile ir Brazilija. Bendradarbiavimo santykiai su Meksika užmezgti 1997 m. Tais metais sudarytas ES ir Meksikos susitarimas, apimantis regioninio bendradarbiavimo, ekonominės partnerystės, politinio dialogo ir koordinavimo aspektus. Dėl regioninės politikos plėtos: nuo 2003 m. Meksikos pramonės produkcija gali laisvai patekti į ES rinkas. Meksikos rinka ES eksportui atsivėrė nuo 2007 m. ES eksportas į Meksiką išaugo 30 %, o Meksikos eksportas į ES padvigubėjo (Sanahuja, 2006, p. 31). Susitarimai lėmė laisvosios prekybos zonos sukūrimą, demokratijos idėjų sklaidą regione, žmogaus teisių įteisinimą ir tarpregioninį politinį dialogą. Plėtojama ne tik regioninė prekyba, 2004 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis mokslo ir technologijų srityse. Šalys rengia projektus, siekdamos vykdyti bendrus susitarimus švietimo ir mokslo srityse.

Aktyvus ES bendradarbiavimas su Čile prasidėjo 2002 m., nors jau 1996 m. parengtas susitarimas tarp šalių, o 1999 m. pradėtos derybos dėl asociacijos susitarimo. ES vykdomos politikos dėl Čilės principai apima prekybos skatinimą, regioninį bendradarbiavimą ir politinį dialogą. Susitarimas lėmė prekybos liberalizavimą ir ekonomikos atsivėrimą. Pagrindine bendradarbiavimo ašimi galima laikyti tai, kad nuo 2013 m. 97 % Čilėje pagaminamų produktų gali laisvai patekti į ES rinkas. Šis susitarimas, EP atstovų nuomone, laikomas XXI amžiaus susitarimu

(The European Parliament, 2013). Tai naujas žingsnis, nes ES pirmą kartą pasirašė tokį susitarimą su šalimi, kuri nepretenduoja tapti ES nare.

Brazilija pirmoji iš visų Pietų Amerikos valstybių 1960 m. užmezgė diplomatinis regioninio bendradarbiavimo santykius su EEB. Spartus ekonominio sektoriaus augimas Brazilijoje paskatino ES 2007 m. pasirašyti strateginės partnerystės sutartį (The European Council, 2013). Bendradarbiavimo tikslai: žmogaus teisių sklaida, ekonominio bendradarbiavimo perspektyvos, mokslo, technologijų ir inovacijų plėtra, socialinės politikos klausimai ir regioninės integracijos aplinkybės.

ES, pasirašydama bendradarbiavimo sutartis su Meksika, Čile ir Brazilija, galėjo džiaugtis puikiais rezultatais politikoje, ekonomikoje ir prekyboje. Lotynų Amerikos regione ES teikia nuolatinę pagalbą vykstant įvairiems konfliktams, stichinėms nelaimėms, tai vykdo Europos humanitarinės pagalbos centras. ES, kaip tarpregioninio bendradarbiavimo partnerė, prisideda prie regionalizacijos procesų Lotynų Amerikos regione, skatinant ekonominę, socialinę ir institucinę integraciją.

Išvados

Pagrindiniai ES ir Lotynų Amerikos regioninio bendradarbiavimo tikslai yra vyraujanti socialinė nelygybė ir skurdas Lotynų Amerikos regione, demokratijos deficitas bei augantis Lotynų Amerikos ekonominis potencialas ir atsiveriančios naujos rinkos. Išanalizavus ES vykdomą užsienio politiką Lotynų Amerikos regione galima daryti prielaidą, kad ES bendradarbiavimas su Lotynų Amerika paprastai vyksta per subregionines organizacijas – MERCOSUR, CAN, UNASUR. Europos Sąjungos Lotynų Amerikoje vykdoma užsienio politika daugiausia plėtojama kultūros, politinio dialogo puoselėjimo ir prekybos srityse.

ES institucijų vaidmuo kuriant užsienio politiką Lotynų Amerikos regione pastaraisiais metais išaugo. EP, atsižvelgdamas į susitarimus su Lotynų Amerikos regionu, subūrė delegacijas regioniniams ryšiams su MERCOSUR valstybėmis, Centrinės Amerikos organizacija, Andų bendrija, Meksika ir Čile stiprinti. EP pabrėžia būtinybę užtikrinti žmogaus teises, diegti demokratijos, teisinės valstybės pagrindus Lotynų Amerikos regione. Svarbiausios sritys, kuriose veikia EP, orientuodamasis į Lotynų Amerikos regioną: politinio dialogo skatinimas, ekonominių (prekybos) ryšių puoselėjimas, socialinės apsaugos (skurdo ir socialinės atskirties mažinimas) užtikrinimas. ES ir Lotynų Amerikos šalių parlamentinės asamblėjos EUROLAT tikslas – pateikti ir priimti rekomendacijas, rezoliucijas dėl institucijų bei organizacijų, kurios atsakingos už tarpregioninę ES ir Lotynų Amerikos plėtrą.

Tarpregioninis bendradarbiavimas vyksta trijuose skirtinguose lygmenyse. Regioninis bendradarbiavimas su Rio grupe pasižymi patariamojo pobūdžio politika. Pagrindinės bendradarbiavimo sritys: socialinė gerovė, aplinkos apsaugos

klausimai ir demokratinių idėjų sklaida. Subregioninio bendradarbiavimo prioritetinės sritys: ekonominės, politinės ir socialinės veiklos skatinimas, integracijos procesai. Pasirašytos ekonominio bendradarbiavimo sutartys su Andų bendrija ir Centrinės Amerikos organizacija leidžia aktyviau išnaudoti Lotynų Amerikos ekonominį potencialą. Tačiau sutarties tarp ES ir MERCOSUR, kuri turi didžiausią ekonominį potencialą ne tik Lotynų Amerikos regione bet ir pasaulyje, nebuvimas rodo nevisiškai išnaudotas abipusių santykių bendradarbiavimo galimybes.

Aktyviausiai dvišaliai santykiai plėtojami su Meksika, Brazilija ir Čile. Dvišaliai santykiai su šiomis valstybėmis netolygūs. Santykiai su Brazilija mažiau skatinami ir plėtojami nei su Meksika ir Čile, kurios traktuojamos kaip strategiškai didesnį potencialą turinčios partnerės. Augantis Lotynų Amerikos potencialas skatina ES aktyviai bendradarbiauti su šiuo besivystančiu regionu, plėtojant politinį dialogą ir ekonominį bendradarbiavimą. Tarpregioninių santykių tarp ES ir Lotynų Amerikos regiono puoselėjimas skatina gilesnius regioninės integracijos procesus, kurie apima ekonomines, politines, institucines ir socialines sritis Lotynų Amerikos regione.

Gauta 2014 04 05

Pasirašyta spaudai 2014 07 01

Literatūra

- Arts, K., Dickson, A. (2004). *EU development cooperation: from model to symbol*. UK: Manchester University Press.
- Borzel, A., Risse, T. (2009). Regionalism: the EU as a Model of Regional Integration. *KFG Working Paper*, nr. 7: 10–11.
- Communication from the commission to the European Parliament and the Council*. (2009). The European Union and Latin America: Global Players in Partnership, Brussels. Prieiga internete: http://www.ec.europa.eu/la/docs/com09_495_en.pdf.
- Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. A stronger partnership between the European Union and Latin America*. Prieiga internete: europa.eu.int/comm/external_relations/index.htm.
- Developments in the EU-Mercosur Association Agreement*. Prieiga internete: <http://cap2020.ieep.eu/2011/4/14/developments-in-the-eu-mercosur-association-agreement>.
- Doidge, M. (2007). From development regionalism to development interregionalism. *NCRE Working Paper*, nr. 7 (1): 18.
- ES ryšių su Lotynų Amerika strategija: Europos Parlamento rezoliucija dėl ES santykių su Lotynų Amerika strategijos*. (2010). Prieiga internete: [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21996A0319\(02\):EN:NOT](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21996A0319(02):EN:NOT).
- EU-Andean Community*. Prieiga internete: <http://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/latest-press-releases/newsroomrelated.aspx?bid=102&grp=5680&lang=1&cmsid=360>.
- EU-Central America Agreement*. Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreaties-Workspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=2121>.
- Euro-Latin American Parliamentary Assembly rezoliucija. Relations between the European Union and Latin America and the Caribbean in the field of security and defence*. (2011). Urugvajus. Prieiga internete: <http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat>.

Mindaugas Norkevičius

- European Commission Development and cooperation – EuropeAid.* Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/europeaid>.
- European Union external extion.* Prieiga internete: http://eeas.europa.eu/mercosur/index_en.htm.
- The European Parliament.* Prieiga internete: ec.europa.eu/external_relations/index_en.htm.
- The European Council.* Prieiga internete: <http://www.consilium.europa.eu/policies/foreign-policy/third-countries-and-regions/eu-latin-america-relations.aspx?lang=lt>.
- Gilson, J. (2005). New Interregionalism? The EU and East Asia. *European integration*, nr. 27 (3): 309.
- Goodal, B. (1987). *Dictionary of human geography*. The Penguin.
- Gordillo, A. (2003). *The future of Latin America: can the EU help?* London.
- Hanggi, H., Roloff, R., Ruland, J. (2006). *Interregionalism and International Relations*. Routledge, Taylor & Francis e-Library.
- Hwee, Y. L., Vidal, L. (2008). *Regionalism and Interregionalism in the ASEM context: current dynamics and theoretical approaches*. CIDOB foundation. Prieiga internete: www.cidob.org/es/content/download/9506/96818/file/doc_asia_23.pdf.
- Interregional Framework Cooperation Agreement.* Prieiga internete: http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relation/relation/article_7247_lt.ht.
- Keen, B., Haynes, K. (2009). *A History of Latin America: Independence to the Present*. Boston: Cengage Learning.
- Mold, A. (2007). *EU development policy in a changing world: challenges for the 21st century*. Amsterdam University Press.
- Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. (2010). *Europe and Latin America: looking at each other?* Varšava.
- Sanahuja, A. (2006). América Latina: las visiones y políticas de Europa. *Foreign Affairs en español*, vol. 6, nr. 1: 2–31.
- Seidelmann, R. (2005). *Relations between the European Union and Latin America; Biregionalism in a Changing Global System*, p. 279–318.
- Smith, M. (2006). *The European Union's roles in international politics: concepts and analysis*. New York.
- Stavridis, S., Ajenjo, N. (2010). EU-Latin American parliamentary relations: some preliminary comments on the EUROLAT. *Jean Monnet/Robert Schuman Paper Series*, vol. 10, nr. 3, April: 29–34.
- The EU's relations with Central America.* Prieiga internete: http://eeas.europa.eu/ca/index_en.htm;
- The European Union and Latin America: Global Players in Partnership.* Prieiga internete: <http://www.eeas.europa.eu>.
- Скиннер, М., Редферн, Д., Фармер, Д. (1999). *География А–Я: словарь-справочник*. Москва: Файр-Пресс.

DYNAMICS OF INTER-REGIONAL COOPERATION OF EUROPEAN UNION AND LATIN AMERICA

Mindaugas Norkevičius

Summary

Regional processes are not new sphere in international relationships. Regionalism is understandable as integration of countries into specific regions. Ambivalence and complexity of regional processes are demonstrated by the variety of theories which includes the conception of old and new regionalism. Regions are defined by economical or social aspects and individual structures of regionalism.

International regional processes can be described as dynamic processes which try to make regions as separate geopolitical items.

Latin America is related with linguistic, historical and religious attitudes. Different regional associations promote regional processes. There are two associations in regional: the group of Rio and CELAC. In a sub-regional level: MERCOSUR, CAN, UNASUR, ALBA and CARICOM. In order to reveal the processes of regional integration in an international extent, the assessment of interregional collaboration between Latin America and European Union was done. The basic reasons of regional collaboration between Latin America and European Union are social inequality, poverty, lack of democracy, growing economy in Latin America and new markets which are emerging there. Such international organizations as MERCOSUR, UNASUR, CAN pursue the interregional collaboration in that area. Promotion of economical, social and institutional integrations joins regional processes in Latin America.

It was established that this region demonstrates position in global stage of politics. Connections and opportunities of economical collaboration and functions of political processes join the forming tendencies and processes of separate regions. Regional integration in the area of Latin America is directed towards economical and social collaboration, development of economics, forming of identities and effective work of institutions.

The basic reasons of inter-regional collaboration between EU and Latin America are: social inequality and destitution in Latin America, shortfall of democracy, growing economical potential of Latin America and various new markets. Analysis of EU foreign policy in Latin America allows to make an assumption that EU collaborates with Latin America mostly through sub-regional organizations such as MERCOSUR, CAN, UNASUR.

EU foreign policy in Latin America is mostly associated with the development of cultural and political dialogue between two countries and trade business. Power of EU institutions in forming foreign polity in Latin America has grown in recent years. European Parliament (EP) created separate delegations in order to strengthen regional relations with countries of MERCOSUR, Central America's organization, community of Andes, Mexico and Chile. EP emphasizes human rights, democracy, creation of legal nation's basement in the region of Latin America. EP and the region of Latin America focuses on encouragement of political dialogue, development of economical (market) contacts, social security (reduction of deprivation and social disjuncture). EUROLAT is parliamentary assembly of EU and Latin America. The aim of this organization is to represent and accept recommendations, resolutions of institutions and organizations which are responsible for inter-regional development between EU and Latin America.

Inter-regional collaboration happens in three different levels. Regional collaboration with Rio group is known for deliberative politics. Social welfare, environment protection and democracy are the general spheres of it. The most important areas in sub-regional collaboration are: encouragement of economical, political and social activities, development of integration processes. Economical collaboration treaties with community of Andes and organization of Central America give an opportunity to use economical potential of Latin America more actively. However, absence of association treaty between EU and MERCOSUR, which has the biggest economical potential not only in Latin America but in whole world as well, demonstrates that not all collaboration possibilities were fully used.

The most active development of bilateral relations happens with separate countries such as Mexico, Brasil and Chile. The position of these countries in inter-regional relation context shows oneness on one side and unsuccessful negotiation in sub-regional level on the other side. Bilateral relations among EU and these countries are not equal. Due to the fact that Mexico and Chile has bigger potential in successful collaboration, relations with these two countries are encouraged more than with Brasil. Growing potential of Latin America encourages EU to pursue active collaboration with this region. Development of inter-regional relations between EU and Latin America's region encourages deeper processes of regional integration which include economical, political, institutional and social areas in the region of Latin America.